

Kolonoskopija – informacije za pacijenta

Kolonoskopija je metod koji omogućava doktoru da pregleda debelo crevo uz pomoc fleksibilnog instrumenta debljine prsta kroz čmar i potom lagano kroz celo debelo crevo. Instrument kojim se obavlja pregled naziva se kolonoskop i on ima sistem sočiva, kameru i izvor svetla koji omogućavaju da se unutrašnjost creva vidi kao slika na video monitoru. Kolonoskopija može biti metod sprečavanja i ranog otkrivanja (screening) raka debelog creva. Rak debelog creva je treći vodeći uzrok smrtnosti medju malignim bolestima u Srbiji. Godišnje oboli oko 4000 ljudi od raka debelog creva i, nažalost, 2300 njih umre od posledica bolesti. Kolonoskopski pregled može biti preporučen od strane Vašeg lekara ukoliko postoje simptomi koji ukazuju na moguće oboljenje debelog creva, kao što su pojava krvi u stolici ili dugotrajni proliv.

Kada se pripremate za pregled, Vaš doktor će Vam objasniti kakve promene u ishrani treba da sprovedete i koje ćete sredstvo za čišćenje koristiti. Debelo crevo mora biti u potpunosti čisto kako bi pregled bio urađen u potpunosti i pouzdano, tako da je potrebno da pažljivo sledite uputstvo Vašeg doktora. Najveći broj lekova može se slobodno uzimati tokom pripreme, dok postoji tek nekoliko na čije dejstvo može uticati sredstvo za čišćenje. Obavestite Vašeg lekara koje lekove uzimate. Nemojte zaboraviti da obavestite svog lekar da li ste i na koje lekove alergični.

Kolonoskopija je pregled koji se u principu dobro podnosi i retko dovodi do pojave bolova, ali možete osećati nadutost, pritisak i/ili grčeve tokom pregleda. Doktor Vam može dati sedative ili lekove za bolove. Tokom pregleda, ležaćete na levom boku ili na leđima dok doktor bude polako ulazio u debelo crevo i ispitivao njegov izgled. Tokom izvlačenja instrumenta, doktor će još jedanput pažljivo pregledati celo debelo crevo. Sam pregled obično traje manje od 45 minuta, ali treba da planirate da ćete u bolnici ostati dva do tri sata, koliko je potrebno za pripremu, obavljanje pregleda i kratkotrajni oporavak nakon završenog pregleda. U nekim slučajevima, doktor neće biti u mogućnosti da Vam pregleda celo debelo crevo, o čemu će Vas obavestiti i savetovati da li je potrebno dopunsko ispitivanje ili ne. Šta se sve može otkriti tokom kolonoskopije?

Ukoliko doktor tokom pregleda naiđe na promene koje je potrebno dodatno ispitati, kroz kolonoskop može upotrebiti instrument kojim će uzeti uzorke sluznice (biopsiju) za analizu. Biopsijom se može utvrditi postojanje mnogih stanja u debelom crevu a ne samo tumora, tako da ne treba da se plašite, već o svemu otvoreno razgovarajte sa svojim doktorom. Ukoliko je razlog kolonoskopije, utvrđivanje mesta i uzroka krvarenja, moguće je da će doktor koji obavlja pregled kroz kolonoskop upotrebiti instrumente i lekove kojima će pokušati da zaustavi krvarenje. To podrazumeva davanje sredstava za zaustavljanje krvarenja injekcijom direktno u debelo crevo, kauterizaciju (zatvaranje krvnog suda toplotnim dejstvom električne struje ili plazme argon gasa), ili upotrebi malih štipaljki koje će postaviti na krvareći krvni sud.

Pored toga, ukoliko tokom pregleda nađe polip, doktor će ga najverovatnije ukloniti, a sama procedura uklanjanja polipa ne uzrokuje nikakvu dodatnu neprijatnost ili bol. Polipi su patološki izraštaji sluznice creva i obično su dobroćudne prirode. Mogu biti

različite veličine i oblika, od nekoliko milimetara do nekoliko centimetara u prečniku. Doktor obično može na osnovu izgleda i veličine polipa da pretpostavi da li se radi o dobroćudnoj ili zloćudnoj (malignoj) promeni i da je ukloni kako bi bila poslata na histopatološku analizu. Obzirom da rak debelog creva nastaje iz polipa, njihovo uklanjanje je važna mera prevencije kolorektalnog karcinoma. Doktor može male polipe ukloniti tako što će ih "otkinuti" biopsijskim klještima ili "spaliti" strujom ili argon plazmom. Veći polipi se obično uklanjaju tako što se preko njih "nabaci" žičana omča kroz koju se zatim propusti električna struja kojom se uklanja polip sa zida debelog creva. Samu proceduru uklanjanja polipa nećete osetiti.

Ukoliko je pregled obavljen u analgosedaciji, provešćete neko vreme (do 2h) u prostorijama predviđenim za oporavak dok dejstvo sedativa ne prođe. Možete osećati grčeve i nadutost. Oni su posledica upumpavanja vazduha u crevo tokom pregleda i prolaze brzo nakon puštanja vetrova. Doktor će Vam saopštiti rezultate odmah po završetku pregleda ili ćete morati sačekati nekoliko dana ukoliko su uzeti uzorci za histopatološku analizu. Ukoliko je pregled obavljen u analgosedaciji, neko će morati da Vas odvede kući i ostane sa Vama. Bez obzira na svo uzbudjenje u vezi sa pregledom, Vaše rasuđivanje i refleksi mogu biti usporeni tokom ostatka dana. Što se ishrane tiče, možete jesti neposredno nakon pregleda izuzev ukoliko Vam doktor nije uklanjano polip ili zaustavljao krvarenje kada Vam može ograničiti ishranu i fizičku aktivnost u izvesnoj meri o čemu će Vas detaljno obavestiti.

Kolonoskopija i polipektomija su u principu bezbedne procedure kada ih obavljaju doktori koji su za to obučeni i iskusni u njihovom izvodjenju. Jedna od mogućih komplikacija je perforacija, ili nastanak rasepa kroz zid creva koje može zahtevati hiruršku intervenciju. Pored toga, na mestu uzimanja uzoraka (biopsija) ili mestu uklanjanja polipa (polipektomija) može se javiti krvarenje, koje je obično manjeg intenziteta. Ovakvo krvarenje obično pestaje samo od sebe ili se može zaustaviti tokom samog pregleda. Izuzetno retko je potrebno ponovo intervenisati u cilju zaustavljanja krvarenja. Neke osobe mogu imati reakciju na sedative ili komplikacije od strane kardiovaskularnog i respiratornog sistema. Iako su komplikacije nakon kolonoskopije retke, važno je prepoznati rane kliničke znake kako bi se predupredile eventualne posledice. Kontaktirajte svog lekara ukoliko nakon kolonoskopije imate jake bolove u trbuhu, povišenu telesnu temperature ili primetite krv u stolici. Imajte u vidu da se krvarenje može dogoditi i nekoliko dana nakon pregleda.

Asist. dr Ivan Jovanović, gastroenterolog

Poliklinika MEDIKOM, Braničevska 12a, Beograd